

järvateataja

KESK-EESTI AJALEHT / ILMUB 1926. AASTAST

NELJAPÄEV, 19. märts 2015

Nr 32

Loe värskaid uudiseid www.jt.ee

Hind 1 €

Abi:

toiduabi sisaldab ka konserve ja maiustusi.

lk 3

Muusika:

Mikk ja Mirjam
Dedest räägivad nende vanemad.

lk 5-6

www.ehituspuit.com

- Siseviimistluslaud alates 4 €/m²
- Ehitusprussid, -laudad, voodrilaudad
- Küttematerjal - brikett, pellet, kuiv halg

Tasuta kohalevedu.

Paide, Tööstuse 13, info 5691 3005, 503 0452 • OÜ Investor

Eakas mees on endiselt kadunud

Reede, 13. märtsi hommikul lahust Ambla vallas Rava külas seni teadmata asjaoludel kodust 63aastane Jüri.

Ambla valla sotsiaalnõunik Katre Mägi ütles, et nad on politseid Jüri kadumisest teavitanud. Mägi oletusel võis tal kodust ära minnes seljas olla pildil olev must sullepe ja peas sama müts. «Pikema maa kõndimisega on tal raskusi,» lisas ta.

Kuigi eile pealelõunaks oli Mägi saanud mehe võimaliku asukoha kohta kaks vihjet, ei aidanud need tema leidmisele kaasa.

Neil, kes on pildil olevat meest näinud, palutakse anda teada Ambla valla sotsiaalnõuniku telefonil 5347 3327. (JT)

Üle kolme kuu tagasi röövitud meest pole leitud

Möödunud aasta 5. detsembri öösel Tallinna–Tartu maanteel Ardu kandis röövitud 43aastane Kajar Paas on seniajani kadunud.

Lääne ringkonnaprokuratuuri pressinõunik Annely Erm andis teada, et Kajar Paasi pole leitud.

Lääne prefektuuri organiseeritud ja raskete kuritegude talituse juht Margus Sass on varem Järva Teatajale selgitanud, et uurimise huvides ei saa ta juhtumit pikemalt kommenteerida, kuid politsei ootab endiselt igasugust teavet, mis võib Paasi leidmisel kasuks tulla.

Seni kindlaks tegemata kurjategijad tulistasid 5. detsembri öösel Tallinna–Tartu maanteel Ardu kandis 40aastast Veerat ja röövisid 43aastase Kajari.

Politsei palub kõigil, kes nägid Ardu lähistel juhtunut pealt, sellest teada anda telefonil 513 5441 või e-postiga laane.vihje@politsei.ee. Vajadusel tagab politsei tunnistajate anonüümsuse. (JT)

Esimene kulupõleng ohustas maja ja metsa

TIIT REINBERG

Järvamaa esimene kulupõleng juhtus üleieile kella 13.30 ajal Paide vallas Nurmsi külas.

Üks vanapaar tegi seal lõket, millest võttis tuld ka kulu.

Päästjate kohale jõudes põles kulu umbes kolme hektari suurusel alal ja oli

oht, et tuli võib jõuda ligidal asuvasse metsa ja loetud meetri kaugusel seisva elumajani.

Et tuul oli üleieile pärastlõunal nõrk, põleng kiiresti ei levinud ja päästjatel õnnestus sellele piir panna enne, kui kahju oleks väga suureks läinud.

Türi vallas võib ukсед sulgeda neli raamatukogu

TIIT REINBERG

Türi valla kärpekomisjoni üks plaan näeb ette sulgeda 1. septembrist neli raamatukogu ning anda osaliselt Türi muuseumi varad Järvamaa muuseumile ja vabanevad ruumid samas majas tegutsevale ringhäälingumuuseumile.

Kärpekomisjoni viimasest protokollist selgub, et raamatukogude pealt võidakse kokku hoida 38 500 eurot. Selleks

tuleb sulgeda Ollepa raamatukogupunkt ning Änari, Kolu ja Taikse raamatukogu. Oisu raamatukogupunkti võib jääda üks ametikoht.

Protokollis on must valgel kirjas plaan sulgeda Taikse kultuurimaja. Sellega loodavad valla juhid saavutada aastast 30 000 eurot kokkuhoidu.

Samuti kaalus komisjon Türi muuseumi võimalikku sulgemist. Muuseumi puhul on komisjon välja käinud kolm varianti. Esimene on anda muuseumil osaliselt Järvamaa muuseumile ja pakkuda vaba pinda ringhäälingumuuseumile.

Teine variant on anda muuseum Türi kultuurikeskuse hallata ja kolmas jätta tööle üks inimene. Valla juhid on välja arvtanud, et muuseumi pealt

on võimalik aastast kokku hoida 40 000 eurot.

Suurt kokkuhoidu loodab kärpekomisjon sellest, kui vallavalitsusel õnnestub Türi toimetulekukool riigile üle anda. Sellega hoiaks vald kokku 75 000 eurot.

Spordiklubide liidult ootab komisjon kärpeettepanekuid 25 000 euro ulatuses.

Türi vallavanem Pipi-Liis Siemann ütles, et järgmisel nädalal on vallavolikogu istung, kus volinikud hakkavad arutama Kabala kooli-lasteaia, Retla kooli ja Oisu lasteaia juhtimise ühendamist.

Ülejäänud kärpeteemade kallal töötatakse edasi ja need jõuavad vallavolikokku arvata-vasti mais.

Siemann lubas muudatused

kõikide osapooltega läbi arutada ja kui kellelgi on ettepanekuid, kuidas raha paremini kokku hoida, siis on need tere-tulnud.

Kabala rahvas on alustanud kohaliku kooli toetuseks allkirjade kogumist, kuid Siemann ütles, et toob sealseid inimesi teistele lausa eeskujuks, sest nad on kokkuhoiu tarvis oma ettepanekud teinud.

Türi raamatukogu juhataja Esta Saksa sõnas, et raamatukogude sulgemist ei oska ta kommenteerida, sest vallavanemaga on arutelu veel ees ja ta ei tea kõiki üksikasju.

Saksa andmetel on lugejaid neis raamatukogudes saja ringis.

Ajakeskust Wittenstein ja Järvamaa muuseumi juhtiv Ants Hiiemaa ütles, et Türi muuseumi

muuseumilide andmine neile on talle uudis. Samas ei näe Hiiemaa ühtegi takistust, miks ei võiks see nii ka juhtuda.

Hiiemaa selgitusel on Järvamaa muuseumil kavas laiendada ja siis saab ka Türi muuseumi suuremale hulgale inimestele näidata.

Türi valla poliitikud on juba mitu aastat rääkinud, et kulusid tuleb kokku hoida. Selleks on nüüd moodustatud komisjon, mis teeb vallavolikogule ettepanekuid, kuidas igapäevakulusid vähendada.

Türi vallavalitsuse rahandusosakonna juhataja Aime Roosioja on Järva Teatajale öelnud, et vald peaks kärpima kulusid kuni poole miljoni euro ulatuses, mis teeb viis protsenti eelarvest.

ARVAMUS

Peatoimetaja Merili Nikkolo

MIINUS

Üleeile oli Järvamaal selle kevade esimene kulupõleng, mis sai alguses maja hoovi tehtud lõkkest. Olge ettevaatlikud õues lõkke tegemisega!

PLUSS

Järvamaa noortekeskused on korraldanud lastele kevadvaheajal põnevaid ettevõtmisi.

TOP 10

Kümme enim loetud lugu Järva Teataja digilehes sellel nädalal:

- Üle kolme kuu tagasi röövitud meest pole leitud
- Mees lahkus kodust teadmata asjaoludel
- Vahele jäänud narkodiileritel olid käed-jalad tööd täis
- Riik toetab kahe kergliiklustee ehitamist
- Uus abivallavanem on kohalike juurtega
- Näitleja Peeter Oja kogub Sargvere tulekahjuohvritele raha
- Vaata, millisele teenindusasutusele andsid järvalased kiitva hinnangu
- Paide vallas läks kulu põlema
- Isamaa ja Res Publica Liidu ettepanek: kõik linnavolinikud koalitsiooni
- Kahe kooli õpetajatele algas vaheaeg teiselt

MÕTE

Me ei karda pahandust. Meie jaoks on tähtis tulemus; see et vahepeal natuke kakelda saab, käib protsessi juurde.

EKRE juhatuse liige Martin Helme (Postimees)

PILK AJALUKKU

• Kaks Järvamaa kaitseliitlast võivad uhkustada sellega, et neil on isiklik soomuk, mille nad kunagi vanaraua pähe ostsid ja sõidukõlblikuks sätsisid. Järva malev on oma üritustel küll kaht soomukit näidanud, aga tegelikult kuuluvad need kaitseliitlastele Riho Raimetsale ja Reimo Kirbitsale. «Masi nad pole kunagi Kaitseliidu omad olnud, mehed on need ise soetanud ja vanarauast üles ehitanud,» selgitas Arvi Niglas.

• Eile tegi Paide kutsekeskkool kokkuvõtteid kavandist, mille käigus 22 õpilast ja kuus õpetajat Sillamäe kutsekeskkoolist arendasid Paides eesti keele oskust.

Kavandi üks kirjutajaid, Kesk-Eesti arenduskeskuse keeltekooli juhataja Anu Vaagen selgitas, et see haridus- ja teadusministeeriumi tellitud töö tähendas muukeelsete kutseõppeasutuste õpilastele võimalust minna 20 päevaks partnerkooli eesti keeles õppima ja suhtlema.

JÄRVA TEATAJA, 19. MÄRTS 2005

Sukeldume muutustesse

LAURI LÄÄNEMETS
Väätsa vallavanem, SDE juhatuse liige

Kõik muutub. Järgneva kümne aasta jooksul on meil tõsine töökaite puudus, samal ajal on eakaid inimesi palju. Koolidesse murrab lähiaastatel sisse infotehnoloogia, muutuv õpikäsitus ning õpetajate puudus vormib eelkõige edukad koolid tundmatuseks.

Hoogu koguv palgaralli lämmatab ettevõtjad, kes ei ole valmis muutuma, ja raskustesse satuvad omavalitsused, kes ei investeeri kulude vähendamisse. Tark on seda ette näha ja olla muutuste eestvedaja, mitte tõmbetuultes kaasa loksujä.

» Kuna hästi elamise eeldus on tark ja haritud inimene, siis peaks iga omavalitsus tunduvalt rohkem panustama kooli arengusse ja õpetajatesse.

Järvamaa tööealiste inimeste arv on kümne aasta pärast vähenenud 4000 inimese jagu. Suures osas on tegemist pidurdamatu protsessiga kogu Eestis, mille tingib rahvastiku vananemine, vähemas osas inimeste lahkumine. Antud arv tundub üldise statistikana seni, kuni asetame selle arusaadavasse konteksti. Arvestades keskmiseks maksumiseks ühe inimese kohta 900 eurot aastas, vähenevad omavalitsuste tulud kümne aasta pärast 3,6 miljonit eurot.

Lihtsalt öelduna osutavad omavalitsused inimestele teenuseid 3,6 miljoni euro eest vähem. 20 aasta pärast on samade maksumäitajate juures vähenemine 5,9 miljonit eurot.

Veel arusaadavam on Paide linna ja Väätsa valla näide. Praeguses kontekstis Paide järgmise aasta ligi üheksa miljoni euro suuruse eelarve põhitegevuse tulude juures on kümne aasta pärast maksumise vähenemine 900 000 eurot. Väätsa valla poolteise miljoni suuruse põhitegevuse tulu juures ligi 135 000 eurot.

Loomulikult tõuseb keskmine palk ja ühes sellega ka maksumise, kuid rahaline puudujääk võrreldes praegusega on tuntuks.

Tööandjatele nii avalikus kui ka erasektoris toob selline drastiline tööjõu puuduse

kasv kaasa palgaralli. Haritud inimese eest tuleb maksta rohkem, et teda enda juures hoida.

Vähene haritud tööjõud sunnib töökorraldust ümber vaadata, kulusid vähendama, tulusid suurendama või oma tegevust lõpetama.

Tööealiste inimeste arvu vähenemist vaadates on Järvamaa omavalitsuste põhiküsimus, kuidas säilitada heaolu vähema arvu maksumaksjatega.

Vastus on lihtne, kuid raske teoks teha: inimesed peavad teenima kõrgemat palka. Kõrgemat palka makstakse keerulisema töö eest, mis eeldab head haridust ja oskusi. Samuti peab tekima juurde töökohti, kus selliste oskustega inimesi vajatakse.

Pakun ettekujutuse järgnevat aastate olulistest sihtidest meie valitud rahvaesindajatele maakonnas.

Nutikas ja loomuline põhikool on täielikult omavalitsuste vastutus. Seni oleme rääkinud tugevast ja kodulähedast põhikoolist, aga kui küsida, mis see on, siis piirdume vastuses hea hariduse mainimisega ja kilomeetrite loeteluga.

Elukestva õppe strateegia jutustab lugu täiesti teistsugusest koolist, kui oleme seni selle muutumatus konservatiivsuses harjunud.

Sõna otseses mõttes tuuakse õpetaja klassi eest õpilaste keskele mitte fakte jagama, vaid seoste loomist õpetama. Riik vajutab lähiaastatel infotehnoloogia pedaali põhja, mis toob igasse ainesse digiseadmed. Kasvatav õpetajate pöud paneb mõtlema, kas kõigis koolides peab olema kõiki aineõpetajaid või hakkame neid vahetama veerandi ja poolaasta kaupa.

Kas maakondlik «Noored kooli» programm on võimalik ja kas tuge pakkudes sobivad maakonna parimad insenerid füüsiliselt õpetama?

Haridus- ja teadusministeerium ei suuda kõiki neid arenguid meie maakonnas korraldada. Omavalitsuse osa on saada rahajagajast visiooni loojaks. Sellises mahus muutuste juures vajavad koolid ja õpetajad suuremat tuge: võimalust üksteiselt õppida, praktikaid jagada ja kellelegi toetuda.

Maakonna arengumootor on veel ehitamata. Loomata riigigümnaasiumi ja kutsehariduskeskuse sümbioos saab olla vaid nii tugev, et toetaks väiksemate koolide arengut.

Valdkond, mis kaht kooli

ühendab, on infotehnoloogia, milleta ei toimi ükski eluala. Raske on ette kujutada maakonna ettevõtluses kiireid edukaid muutusi ilma IKT-kompetentsita.

Praegu oleme selles valdkonnas vaeslapse osas, samas õpib meie koolides noori, kes programmeerivad ja disainivad suure lombi taga asuvate ettevõtjate heaks, meie ei saa sellest midagi.

Mänguline täiskasvanuharidus tasub proovimist. Traditsiooniline arusaam haritumaks saamisest kujutab endast kursuste läbimist ja pikka teed kutse- või kõrgkoolis.

Samas õpivad noored konkursside ja võistluse kaudu, nagu Entrum või Ajujaht, kus targemaks saamine on põimitud lihtsate arendamisega.

Samasuguseid pikaajalisi perioodilisi koolitusformaate kasutatatakse näiteks Kanadas. Siinkohal hakkabki jooksma õhkkorralduse ja ettevõtluskeskonna parendamise vahel.

Järvamaa oma versioon Entrumist või Garage48st võib olla edukas algus näiteks sündmuspõhisele ettevõtlusinkubaatorile, kuid selleks läheb tarvis vähemalt gümnaasiumi, kutsekooli ja täiskasvanute gümnaasiumi tihedat koostööd.

Kodanikuühiskonna tugevus paistab vähenemise ressursside juures rohkem silma. Kes veel ei mõista inimeste omaalgatuse, poliitika kujundamisel ja elluviimisel inimeste osaluse olulisust, sellele soovitan taaskord mõelda läbi raha.

Usaldades inimesi oma kodukohas ise tegema ja neid selles toetades toovad nad projektidega raha ka uuendamisse. Heakorra, turvalisuse ja tervise küsimused võivad paremini laheneda kogukonna tegutsemises, vajamata ametnike sekkumist.

» Et hästi elamise eeldus on tark ja haritud inimene, peaks iga omavalitsus tunduvalt rohkem panustama kooli arengusse ja õpetajatesse.

Ehitame IT-küla: paigaldame kiire interneti, meelitame kolm tarka perekonda seemneks ja kasvatame sellest oma Silicon Valley.

Kõlab utoopiliselt seni, kuni jääme mõtlemises konservatiivseks. Rääkides kaugtööst, on IKT-valdkonnas tegevad inimesed ministeeriumi töötajate kõrval uued võimalikud elanikud Järvamaal.

Paide kõrval Väätsa alevik asub täpselt sellises orus, kuhu mahuvad targad majad, digikool ja heade inimeste elukohad. Võimekaid kohti on Järvamaal mitu nii raudtee kui ka suure maantee läheduses.

Inimeste elama meelitamise asemel on olemas vähe kasutatud alternatiiv. Praeguste rahavastikuprotsesside juures pole võimalik rahvaarvu vähenemist vältida ning siit ära kolinutest enamik ei naase kunagi loogilistel põhjustel.

Inimestelt, kes elavad suurlinnades, kuid on südamega Järvamaal, võime paluda aga igal aastal väikest panust nende oskuste ja teadmistega.

Mida vähemaks jääb tööealises inimesi, seda hinnalisemaks muutub see seni vähe kasutatud ressurss. Mõne mõisa turundusstrateegia või inkubeeritava ettevõtte nõustamine maksab korralikult, kuid vabatahtliku töö tasutanamine ja meelepidamine ei maksa meile midagi.

Tulupoole kõrval jookseb kulupool, mis vajab investeringuid tulevikukulude vähendamiseks. Poliitikutele kindlasti keeruline, sest valija ei pruugi tulevikus juhtuvaid muutusi tunnetada ja surve mõne mänguväljaku rajamiseks võib suurem tunduda.

Samas kuluka tänavavalgustuse üleviimine leedsüsteemile tasub end ära kolme-nelja aastaga ning vähendab kulusid poole jagu. Liginullenergia hooned, milleks alates 2019. aastast kõik avalikud renoveeritavad või uued hooned ehitada tuleb ja mille näide Väätsa eakatekoduna valmimas on, vähendab majanduskulusid kaks kuni kolm korda.

Näiteks Väätsa põhikooli renoveeritud hoonelt hoiaks kümne aastaga kokku 200 000 eurot.

Võrreldes tulevikuga oleme praegu rikkad nii raha kui ka inimeste poolest, et teha tarku investeeringuid õigetes objektidesse ja infrastruktuuri, aga eelkõige inimestesse.

Et hästi elamise eeldus on tark ja haritud inimene, peaks iga omavalitsus tunduvalt rohkem panustama kooli arengusse ja õpetajatesse.

Vältimaks noorte koolitamist Tallinna ja Tartu tarvis, peame mõistma keerukamat tööd pakkuvate ettevõtjate olulisust, et oleks keegi, kes kõrgemalt haritud inimesi maakonnas hoiaks.

Toiduabi sisaldab ka konserve ja maiustusi

BIRGIT ITSE

Kui eelmistel aastatel on Euroopa Liidu toiduabi jagamist korraldanud Eestis põllumajanduse registrite ja informatsiooni amet (PRIA), siis tänavu on see sotsiaalministeeriumi koostööst lastada. Nii erineb ka toiduabi jagamise kord varasemaga võrreldes oluliselt.

Toidupanga maakondlik koordinaator Eneken Savi ütles, et kõigi eelduste kohaselt jõuavad abipakid Järvamaale järgmise nädala lõpus.

Savi täpsustas, et üle Eesti on sotsiaalministeeriumi maakondlikud koostööpartnerid toidupanga esindused, kes teevad koostööd kohalike omavalitsustele sotsiaaltöötajatega.

Kokku on toiduabi 83 375 kilogrammi, millest moodustub 575 abipakki. Just nii palju ehk 575 inimest tänavu Järvamaal toiduabi ka saab.

Savi täpsustas, et peresid, kellel on õigust toiduabi saada, on üle Järvamaa 291. Neid kõiki ühendab asjaolu, et nad on saanud jaanuaris ja veebruaris kohalikult omavalitsuselt toimetulekutoetust. See on ka toiduabi saamise eeldus. Toiduabi jagamiseks läheb Savi ütlust mööda aprillis. «Toidupakkide jagamiseks ongi meil vaid kaks kuud: aprill ja mai,» märkis Savi.

Savi rõhutas, et üle Järvamaa on vaid kaheksa peret ehk 29 inimest, kes võivad arvestada, et neile tuuakse toidupakk koju kätte. «Põhjused on tavaliselt kas tervislikud või elab pere kohas, millega puudub ühistranspordiühendus,» selgitas ta.

Teistel peredel tuleb toidupakkidele järele tulla. Mis kuupeevadel ja kus pakkide väljastamine aset leiab selgub aprilli esimesel nädalal. Savi palub peredel juba eelnevalt mõelda, kuidas 14,5 kilogrammi kaaluvad abipakid ära viia.

Ta toob näiteks, et viieliikmelise pere toidupakid kaaluvad kokku 72,5 kilogrammi ja toodete hulk on pakis suur. Pakis on 12 nimetust toiduainet ja 27 toodet. «Jupikaupa me väljastame küll, aga sel juhul komplekti kaup,» lisas Savi.

Paide poliitikud jätkavad noateral kõndi

TIIT REINBERG

Paide linnavolikogu viimasel istungil tegi Isamaa ja Res Publica Liidu liige Ants Hiiemaa ettepaneku, et kõik 21 volinikku astuksid tagasi, nüüd soovib ta, et need poliitikud moodustaksid hoopis ühtse koalitsiooni.

Ants Hiiemaa selgitas, et volinike tagasiastumisetepanek oli tema isiklik seisukoht, aga et see pole pärvinud ühegi teise voliniku heakskiitu, tuleb mõelda, kuidas saavutada linna staabiile juhtimine.

Ühtse koalitsiooni moodustamise ettepaneku taga ei seisa Hiiemaa enam üksi, vaid kogu IRLi fraktsioon.

Hiiemaa luges kokku, et valimiste järel on Paides koostatud juba viis koalitsioonilepingut. Kui järgmisel nädalal tõuseb uus koalitsioon võimule jälle ühehäälselt ülekaaluga, võib peagi tulla uus võimuvõtt. «Nii eraviisiliselt kui ka avalikult on kõikides fraktsioonides liikmeid, kes on toetanud mõtet moodustada laiapõhjaline koalitsioon, sealhulgas Kersti Sarapuu ja Kulno Klein,» selgitas Hiiemaa. «Eks lähipäevad anna arutust, kas mõte laiapõhjalisest koalitsioonist oli Kleini sõnakõlks või mõtles sotside pool seda tõsiselt.»

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna (SDE) fraktsiooni liige

Kulno Klein ütles, et kui IRLil on soov moodustada suur koalitsioon, siis ei aeta neid asju meedia vahendusel ega alustata läbirääkimisi teisele poolele teravuste lausumisega. «See on lihtsalt provokatsioon!» sõnas ta.

Kulno Klein kinnitas, et SDE ja Keskerakond hoiavad Paides kolmandale erakonnale koalitsiooniust lahti, kuid partner peab tulema koostööaldis.

Keskerakonda kuuluv linnavolinik Peeter Saldre oli sama meelt, et IRLile on uks koalitsiooni tulekuks avatud. Suure koalitsiooni moodustamisse Saldre ei usu. «IRL oli Paides kaheksa kuud võimul, tal oli aega küll ja küll suurt koalitsiooni moodustada,» põhjendas ta.

Reformierakonnast välja astunud Paide abilinnapea Janno

Lehemets ütles, et taastab oma volitused linnavolikogus järgmisel nädalal, ning kinnitas, et kokkuleppe Keskerakonna ja SDEga püsib jõus.

Möödunud kevadest valitseb Paidet IRLi ja Reformierakonna koalitsioon, millel on 21 kohaga volikogus 11 kohta.

Kui järgmisel nädalal paneb Janno Lehemets abilinnapea ameti maha ja taastab oma voliniku volitused, saab temast seal kaalukeel.

Lehemets on löönud juba käed SDE ja Keskerakonnaga uue koalitsiooni moodustamiseks, mis jätab IRLi ja Reformierakonna opositsiooni.

Järva Teataja andmetel saab võimuvahetuse tõttu linnaapeaks Siret Pihelgas, abilinnapeaks Ülle Leesmaa ja linnavolikogu esimeheks Janno Lehemets.

Riik toetab kahe kergliiklustee ehitamist

Paide ja Ambla vald saavad sise-ministeeriumi kergliiklusteede toetuskeemist üle 300 000 euro. Paide vald saab Mäo reiseriminali ja Mäo keskuse vahelise kergliiklustee rajamiseks kuni 76 043 eurot.

Ambla valla toetus on kuni 285 000 eurot Aravete kergliiklustee ehitamiseks.

Järvamaalt jäid praegu toetuseta Paide linn ning Imavere, Albu ja Väätsa vald.

Paide linnapea Priit Värk kinnitas, et kergliiklustee omaosaluseks ette nähtud raha läheb linnas teede korrashoidu. «Töenäoliselt läheb see Pärnu või Raudtee tänava teekatte uuendamiseks,» täpsustas ta. (JT)

Õine taevaskokkuvõtte

Päikesel aset leidnud purse ja teisipäeval Maale jõudnud magnetorm maalis ka Järvamaa taeva värviliseks. Esimesi virmalisi nägid järvalased juba teisipäeva õhtul 19 paiku. Inimesed märkasid erakordselt ergast värvidemängu.

Tallina tehnikaülikooli doktorant Tarmo Koppel pidas 17. märtsil kell 4.30 Greenwichi aja järgi Maale jõudnud laetud osakeste voolu ja sellega kaasnenud magnetormi viimase 12 kuu tugevaimaks. «See on ka viimaste aastate tugevamate tormide hulgas,» lisas ta.

Üheksapäevase skaalal said torm tugevuseks kaheksa. Nii tugevaid torme on Koppeli teada aastast üks-kaks. Rahvusvaheliselt juba pätrikupäeva magnetormi nime kandev torm põhjustaski öötaevas eredaid värvimänge. «Mida tugevam on magnetorm, seda suuremad on võnked maa magnetosfääris, mis tähenda-

vad ka, et seda eredamad on virmalised,» lausus Koppel.

Koppel selgitas, et Päikesel aset leidva purske järel võtab nende laetud osakeste Maale jõudmine aega umbes kaks päeva. «Kui need jõuavad Maa magnetosfäärini, on see nagu rusikalöökk. See paneb Maa magnetvälja kõikumale. Kõikuv Maa magnetvälja jõuab aga ongi magnetorm,» lausus ta.

Keskkonnatervise instituudi lehel saab täita ankeedi, kuidas tugev magnetorm on enesetunnet muutnud. Nii on inimesed Koppelile teatanud peavaludest, samuti valudest südames, erakordsest väsimusest, mis paneb magama juba keset päeva, aga ka erakordselt heast enesetundest.

Ankeete tuleb Koppeli kinnitustel kogu aeg juurde ja neid võib saada ka edaspidi. «Et Maa magnetvälja jõuab lähiväga ka meie organismi, mõjutab see meid kõiki,» lisas ta. (JT)

PÄEVA PILT

Ambla lasteaia-põhikoolis on kevadisel koolivaheajal lastele juba kolmandat korda õõbimisega kaitseõppelaager, mis algas esmaspäeval ja lõppes eile.

Õpetaja Signe Jõerand andis teada, et kui esimesel ööl õõbisid lapsed kooli ruumides, siis teise päeva õhtul seadsid nad laagrisse Ambla alevikust viie kilomeetri kaugusele Tõpsi talu metsa.

Esmaspäeval õppisid laagrilised üksteist tundma, kohtusid kaitsevaelastega ja tutvusid tänavalahingu õhurelvadega.

Teisipäeval kõndisid lapsed Tõpsi talu metsa ja ehtisid sinna laagrit. Pärastlõunal tulid neile külla politseinikud. Õhtul õpiti koolitusel, kuidas liikuda pimedas, mida teha lõhkekeha leidmisel.

Kolmapäeval pakkisid lapsed asjad kokku, koristasid laagripaiga ära ja kõndisid tagasi koolimajja. (JT)

ANNIKA ROHI

Kevadpealinna võrsunud eesti hä

MERIT MÄNNI

Siin- ja sealpool riigipiiri tuntust kogunud ja muusikakriitikute vaid ülivõrre hinnatud vokaalkuulik Estonian Voices koondab kokku head Eesti lauluhääled. Kaks neist kuuluvad Türi pärit Mikk ja Mirjam Dedele. See lugu valmis nende vanemate Raivo ja Eda meenutuste põhjal.

«Tule siia, vend, palju õnne tütre sünni puhul!» ütleb Raivo Dede öde teda embusse haarates.

Paidest Võru võrkpallivõistlustele sõitnud ja korra Vorus elava õe juurest läbi põiganud värske isa näol on hämmeldunud ilme.

Oli ta ju vaevalt mõni tund tagasi Paide haigla sünnitusosakonda helistanud ja uurinud, kuidas kaasal läheb ning kas ilmakodanik on juba sündinud. «Ei ole veel, ja vaevalt et täna tuleb ka,» kostis teiselt poolt telefonitorust. Ilmakodanik ise arvas teisiti ja nii sai isa tütre sünnist teada teises Eesti otsas. Aasta oli 1986 ja karge jaanuar oli jõudnud enam-vähem poole peale.

Aasta ja üks kuu hiljem. Veebruaril kümnes päev. «Kumb sul esimene oli?» uurib ämmaemand äsjasest sünnitusest kurnatud emalt. «Tütar,» kostab vastuseks. «Noh, vaata siis, kes teine on,» ütleb ämmaemand rõõmsalt ja näitab talle vastset ilmakodanikku.

Mõni tund hiljem. Paides Risku tänavas asuva korruselamu kahetoalise korteri ukse taga vajutab keegi nõudlikult uksekella. «Tere, teile on telegramm.» Kirjakandja käsi ulatab Raivo Dedele paberi. Tallinnast saadetud. Sugulased õnnitlevad poja sünni puhul. Pealinna oli info sünnitusmajas juhtunust jõudnud varem kui kodus närveerivale isale.

«Aga Miku arvab, et tema lõhkus selle ära,» ütleb Mirjam tuppä tormanud vanematele, kes uurivad, kumb lastest suutis ära

lõhkuda jõulukuusel rippunud uhke klaasist papagoi.

Pisike Mirjam oskab end kõnes juba arusaadavalt väljendada, aasta ja kuu noorem vend Mikk veel mitte ning öde on talle tõlgi eest.

Kui vend midagi oma lalisevas keeles seletab, oskab Mirjam vanematele kohe selgitada, kas vennaraasul on palav, köht tühi või soovib ta hoopis juua. Vaid sel ühel korral keeras öde oma tõlgioskuse enda kasuks. Kumb

tegelikult jõuluehte purunemise põhjustas, jäigi ainult tema teada.

Kui väikesed Mikk ja Mirjam kuskile kahekesi läksid, siis hoidsid ikka käest kinni. Näiteks hommikuti kodust mõnisada meetrit eemal asuvasse lasteaeda minnes. Polnud toona mingeid seadusi, mis keelaks lapsel hommikuti ilma vanemateta lasta minna või sealt tulla.

Lasteaeda jõudmiseks tuli ületada ka tiheda liiklusega Türi

peatänav. Mirjam võttis vennal käe alt kinni, heitis alati pilgu vasakule ja paremale, enne kui mõlemad üle tee vudisid.

Samamoodi käisid nad kultuurimajas lastelauluringis. Ikka käest kinni. Kui koju tagasi jõudsid, kandsid kogu õpitud repertuaari vanematele viksilt ette.

Edaspidi kujunes nii, et veidi häbelikuma loomuga Mirjam kodus teiste kuuldes laulmist ei harjutanud ning tema lauluhäält kuulsid vanemad alles järjekordisel esinemisel või lauluvõistlusel.

Mikk seevastu laulis kodus kogu aeg. Kui ei laulnud, siis vähemalt ümises midagi. Kogu aeg ja igal pool, duši all loomulikult ka.

Mirjamile meeldib ka laulda. Lasteaias tabab muusikaõpetaja kohe ära, et selles tüdrukus midagi on, ning lasteaia kontsertidel ja pidudel on ta alati põhiesineja.

Veidi häbelik küll, aga laulis nagu kulda. Siis järgnesid juba kooli ja linna lauluvõistlused. Debüüt «Türi laulinna» konkursil aga jäi tulemata, sest tüdruk pabistas niivõrd, et mõtles end haigeks. Kui võistlus oli läbi ja teised väikesed lauljad kroonitud autasustatud, sai Mirjam kui imevael palavikust võitu.

«Mikk, ole palun tasa. Ma ei suuda enam!» Lasteaiaaegne Mirjam katab kõrvad kinni ja manab näole piinatud ilme, kui vend hilisõhtuses Paide-Türi bussis jälle laulu lahti lööb. «Tule mulle, Manni...» kajab üle bussi hele poisihääli ning vähesed kaasreisijad, piletimüüja ja bussijuht saavad kena kultuurilamuse.

Mikule laulda meeldib, kohe väga, ja kui võimalik, siis valju häälega. Emaga õues jalutades, lasteaeda minnes, sealt tulles, mänguhoos. Asukoht pole oluline, saaks ainult laulda.

Järjekordset jalutuskäigul – Mikk on ema ühe ja Mirjam teise käe otsas, kui vend jälle häälerigistrid valla lööb, laseb Mirjam

SOHVI VIKI

ema käest lahti, jääb seisma ja trambib jalgu. Ajab siis suu prunti ja ütleb peaaegu meeleheitlikult: «Miiiiiiikkkkk! Ära palun laula, paaaaa-luuun!»

Mikk ei lase end õe protestist häirida.

Mikk läks muusikakooli suuresti õe eeskujul, ent esimesse klaveritundi jõudmiseks kulus omajagu aega ning Türi muusikakooli õpilane sai temast siis, kui ta oli juba nel-

jandas klassis.

Kolmel varasemal aastal tegid vanemad sügisel ääri-veeri juttu, et ehk seekord... Mikk arvas, et vara veel – pallitreeningutel on palju aegedam. «Noh, hea küll!» ütles ta lõpuks pärast järjekordset veenmiskatset ning kodus hakkasid klaveril kõlama heliredelid ja polüfooniad juba kahe harjutaja käte all.

Kas Mikul on koolitükid õpitud, selle pärast vanemad oluli-

Mikk ja Mirjam Dede: kodulinnas esinemise eel on

Kas reedel kuuleb Türi kultuurikeskuses kell 18.30 algaval kontserdil Estonian Voices' e (EV) plaadilt «Ole hea» tuttavatele lugude kõrval ka muud materjali?

Mirjam: Kuna meie laulud elavad laval oma elu, siis kõlavas materjalis on tihti ka meile midagi uut, aga kindlasti kuuleb kontserdil ka plaadil mitte esinevaid laule.

Mikk: Kuuleb lisaks plaadil olevale materjalile ka muud, jah. On kavas veel mõni lugu,

mis oli küll plaadi tegemise ajal olemas, kuid erinevatel kaalutlustel plaadile ei läinud. On uut materjali ja kes teab, mis laval veel sünnib.

On teil kodulinnas esinemas kuidagi erilist tunnet?

Mirjam: Minul on juba mitu päeva meeldiv ärevus sees.

Mikk: Erinevatel põhjustel on mul juba pikemat aega närv sees selle esinemise pärast. Kodupubliku ees esinimine tekitab täiesti seinast seina emotsioone.

Ühelt poolt on see nagu lap-

se ja emme-issi vaheline suhe, et ükskõik kuidas ka ei läheks, neile ju ikka meeldib. Teisalt on pinget jälle suurem, sest ehk oodatakse enam. Aastad lähevad lennates ning võib olla tullakse vaatama, kuhu need umbes kümme aastat tagasi kodunt lahkunud noored siis jõudnud on.

Kui tihe EV esinemisgraafik praegu on, milal saate aega maha võtta? Te mõlemad kuulute ka mitmesse teise kollektiivi.

Mirjam: Esinemisgraafik on meil

tõesti üpris tihe ja sinna vahele peavad mahtuma ka proovid ja töö. Teiste kollektiividega mul väga kiireid aegu ei ole ja peale EV läheb suur osa energiast õpilaste peale.

EVga esinimine on omamoodi aja mahavõtmine, sest üldjuhul üks kontsert võtab meilt terve päeva ja saab keskenduda vaid sellele.

Mikk: Praegu mõtlen, et EV esinemisgraafik võiks olla alati tihedam, ükskõik kui palju neid esinemisi ka ei oleks. Muusikuramet on üks kuldaväärset amet, sest hobi ja töö käivad käsikäes. Aeg oleks nagu kogu aeg maas.

Kas pärast kontserti fännid autogrammi võivad küsima tulla?

Mirjam: Seoses plaadi ilmunisega oleme palju autogrammi kirjutamist harjutanud ja kindlasti anname neid Türilgi.

Mikk: Võivad otse loomulikult. Eriti hästi tuleb meil autogramme kirjutamine välja just plaadi peale, mida saab kohapeal endale soetada.

EV on alanud viies tegevusaasta. Mitu korda selle aja jooksul olete Türi, Järvamaal esinenud?

Mirjam: Türi on olnud kaks ülesastumist. Viimane kontsert Järvamaal oli Paides koos Estonian Dream Big Bandi ja Dateviki Hovanesianiga oktoobris 2013.

Mikk: Kui mu mälu ei peta, siis Järvamaal oleme esinenud kolm korda. Kord Paides ja kaks korda Türi.

On teil EV repertuaarist mõni lemmiklugu, mis on kuidagi erilise ma tähendusega?

Mirjam: Et ükski neist pole tulnud üleliia kergelt, siis on nad kõik nii külge kasvanud ja üht-

ast ääled

selt muretsema ei pidanud. Mirjam oli see, kes venda suunas ja aitas, kui selleks vajadus oli.

Mirjam polnud targutav ega kontrolliv vanem õde, ent hoidis asjadel silma peal. Ka siis, kui vanemad olid läinud jalgrattamatkale ja ta ise pidi laululaagrisse minema.

Üksi koju jäänud Mikule jäi A4 formaadis paber, mis muuhulgas sisaldas õe koostatud punkte: Palun korista tuba (toad) hästi korralikult ära!; ära palju magusat söö/osta!; poest osta üldse ainult tarvilikku kraami!; ära kuskil kilka, et üksi kodus oled!; igasuguseid lapsi ega võõraid ära koju tassi!

Lõpuks oli suurte trükitähtedega kirjas: toad tee korda kohe, enne Kaspari tulekut! Palun! (kohupiim kapis on sulle).

Vanemad säilitavad seda paberit hoolega. Nende meelest näitab see, et Mirjam on juba lapsest saati olnud ideaalne vanem õde – hoolitsev ja toimekas.

Enne gümnaasiumi lõppu uuris isa tütrelt edasiste plaanide kohta. Mirjam leidis, et psühholoogia on ala, mis teda huvitaks. Samas meeldis talle kohutavalt mõte sellest, et temast saaks laste muusikaõpetaja.

Aga ta oli ka kuulnud, et muusikaõpetajana ei saa rikkaks. Psühholoogina olevat teenimise võimalus palju suurem. Tõsine dilemma. Kool sai läbi ning Mirjam astus siiski Eesti muusika- ja teatriakadeemiasse (EMTA) džässlaulu erialale. Kuulutas kõigile, et pärast kooli lõppu tuleb tagasi kodulinna ja hakkab siin lapsi õpetama.

Plaanid siiski muutusid ning nüüd õpivad tema käe all laulmist Tallinna lapsed. EMTAsse tegi pärast gümnaasiumi lõppu sisseastumiskatsed ka Mikk. Tal on nüüd ette näidata magistrikraad ja koorijuhi tunnistus.

Aasta 2005. ETV stuudios läheb eetrisse «Kaks takti ette»

eelvooru saade, mille põhjal selguvad poolfinalistid. Mikk esitab Tõnis Mägi repertuaari kuuluva loo «Mõni mägi.» Lugu saab läbi, stuudiopublik plaksutab ja huilgab ennastunustavalt.

Kaamera sõidab äsja esinenud solistilt stuudios istuva saatejuhi Elektra näole, kes end paar sekundit koguma peab, enne kui ütleb, et midagi nii ilusat pole ta vist kunagi kuulnud. «Külmavärinad tulid peale,» tunnistab ta.

Lisaks külmavärinate tekitamisele on Mikk oma lauluhäälega kuulajaid ka meeleliigutusest nutma pannud. Isegi ema-isa ütlevad, et nii mõnelgi kontserdil lähevad neil silmad märjaks.

Ema Eda sõnab, et teinekord tuleb tal kontserdil närv sisse ja ta hakkab seepärast aeg-ajalt köhatama. Mikk on talle mitu korda öelnud, et kuuleb selle lavale ära ja saab kohe aru, kus ema saalis istub.

Türil räägitakse lugu sellest, kuidas kooliaktusel hakkas üks õpetaja pärast seda, kui Mikk laulis fraasi Jaan Tätte sõnadele kirjutatud loos «Ma tahan olla õõ» «...ja sügisel su keemia järeltöö» lohutamatult nutma. Ta polnud ainuke.

Kui palju erinevatelt lauluvõistlustelt esikohti ja mitmesuguseid auhindu on õde-venda võitnud, ei suuda vanemad meenutada, arvepidamine on ammu sassis.

Ka nende kooride ja ansambelite üleslugemiseks, milles mõlemad on kaasa teinud, tuleb kahe käe sõrmed appi võtta. Lugematute diplomite kõrval on Mikk aastate jooksul perele kolm jalgratast laulnud.

Mingisugust rivaalitsemist õe ja venna vahel pole kunagi olnud. Et kord sai lauluvõistlusele esikoha üks ja siis jälle teine, pole olnud neile mingi näitaja. Pigem on nad teineteisele põialt hoidnud ja edu üle ühtmoodi rõõmustanud.

folkloori sugemetega a capella muusikat. Repertuaar sisaldab suures osas liikmete endi originaalmuusikat, seadeid rahvamuusikast ning ka lõbusaid arranžeringuid tuntud džässpohittidest.

Estonian Voices`e koosseisu kuuluvad Kadri Voorand, Mirjam Dede, Maria Väli, Mikk Dede, Arno Tamm ja Aare Külama.

Aastast 2010 menukaid kontserte andva ansambli debüütalbum «Ole hea» ilmus 2014. aastal ja pälvis Eesti muusikaauhindade galal 2015. aasta džässalbumi tiitli.

Koeru poisi tähelend jalgpallimaailmas

KUIDO SAARPUU

Koerust pärit elukutseline jalgpallur Gert Kams naasis möödunud hooajal Soome kõrgliigast hõbemedaliga. Nüüd on ta Tallinna Floras tagasi ja vastakuti minek Paide linnameeskonnaga on vältimatu.

Kunagises kodukohas Koerus räägitakse teist endiselt kui lootustandvast suusatajast. Kuidas jõudsite jalgpalli juurde?

Koeru on suhteliselt väike maa-koht ja seal sai paljusid spordialasid harrastada. Tegelesin nii kergejõustiku, pallimängude kui ka suusatamisega. Maa-kohtades on sporditegemine noorte väljund.

Jalgpalli olen mänginud terve elu, sest staadion asus kodule väga lähedal. Naabrimees Karel Voolaid oli jalgpallitreener ja mingis mõttes ka eeskuju.

Käisin noorte jalgpallilaagrites ja teatud aja ka Kehtna jalgpallikoolis. Väga kaua seal vastu ei pidanud, sest kohane-da ei olnud kõige lihtsam.

Pärast Kehtnast naasmist hakkasin rohkem suusatama ja VI klassis suundusin Otepäele õppima. Jalgpalli ei unustanud aga kunagi, alati käisin nädalavahetustel trennis ja suvel mängisin Koeru SK eest liigamänge.

Suusakooli lõpetamise järel suundusin Tallinna ja uurisin Karel Voolaiu käest võimalusi jalgpallitreeni minna, tema suunas mind FC Valgasse. Pärast kaht aastat FC Valgas läksin Florasse ja nii see asi läks.

Milline mängumees olete?

Ennast on alati raske iseloomustada, aga üritan. Jalgpalli mõistes olen hea jooksuvõime ja töömahuga. Olen tõsine võitleja, kes nõuab ka kaasmängijatelt palju. Meeskonnamängija ühesõnaga! Nõrkused on võib-olla peamäng ja vasaku jalaga mängimine.

Olete Floras üks vanematest mängijatest, kas tunnete meeskonnas ka kuidagi erilist vastutust?

Olen tõesti üks vanematest mängijatest, vaid Enar Jääger on minust natuke vanem (või noh, mis vanad mehed me oleme, jalgpalli mõistes on käes parimad aastad!).

Mingil määral tunnen kindlasti vastutust, sest olen vanem, kogenum ja ka välismaal mänginud. Meeskond valis mind kapteniks, ka see paneb peale natuke rohkem vastutust.

Samas olen varem öelnud, et iga mängija peab tundma meeskonna ees vastutust. Sa pead andma endast meeskonnale alati parima.

Noori üritan ikka suunata ja teatud olukordades aidata. Olen püüdnud noortele mõista anda, et nad annaksid endast

TAIRO LUTTER/ POSTIMEES

GERT KAMS

Vanus: 29.

Sünnikoht: Koeru.

Haridustee: Koeru keskkool, Otepää gümnaasium, Audentese Otepää filiaal, Euroakadeemia.

Töö: jalgpallur.

Saavutused: kahekordne Eesti meister jalgpallis, mitmekordne Eesti karika- ja superkarikavõitja, Soome esiliiga võitja, Soome kõrgliiga hõbemedaliomanik.

Perekond: elukaaslane.

Huvialad: suusatamine, raamatute lugemine, sõpradega ajaveetmine.

kuigi, iga päev sada protsenti, sest sa ei tea kunagi, mis homme toob.

Tuleb nautida neid päevi, mil sa profijalgpalliga tegeled. Aeg läheb kiiresti, ühtäkki oled 35, karjäär läbi ja siis tagantjärele on kehv mõelda, et äkki oleks pidanud teatud hetkedel rohkem pingutama.

Kevadel on teil tulemas 30. sünnipäev ja on ehk aeg teha teatud vahekokkuvõtteid. Milliseks võiks kujuneda teie elu lähima viie või kümne aasta pärast?

Tõesti terendab varsti 30 aasta juubel. Vahekokkuvõtteid veel ei teeks, vahekokkuvõtte teeks siis, kui spordikarjäär läbi saab.

Spordikarjääri tuleb nautida, sest see ei ole väga pikk. Tuleb tunda rõõmu igast päevast, mis sa profispordile pühendad. Praegu olen eluga rahul, tunnen jalgpallist rõõ-

mu ja ka perekonnaseisuga on lood päris head.

Olete esindanud Eesti jalgpallikoondist 36 mängus ja löönud kaks väravat. Kuidas hindate oma koondislase karjääri?

Arvan, et need jalgpallurid, kes on saanud oma riiki esindada, peavad väga uhked olema. Maailmas on palju selliseid mängijaid, kes kunagi ei saa seda asja omal nahal kogeda. On võimas tunne laulda riigihümni ja seda tuhandete silmapaaride ees.

Teie Soome-periood oli kaks hooaega pikk ning lõppes kõrgliigas teise kohaga. Kuivõrd oluline on ühele sportlasele lasta end vahepeal välismaal proovile panna?

Jalgpalluritele on tähtis näha ka teisi liigasid, kogeda, kuidas käi-

vad asjad välismaal, milline on tase, kuidas treenitakse – kõik see aitab jalgpalluril areneda.

Tähtis on näha ja tajuda elu ka jalgpalli kõrval, saada aru teisest kultuuriruumist ja kõike sellega kaasnevast. See aitab inimesena areneda.

Olete Koerust pärit, aga milline on teie side Järvamaaga praegu? Kuivõrd tunnetate, et kohalik kogukond hoiab teile endiselt põialt?

Side Järvamaaga pole praegu mitte väga tihe, kuid üks sel ole omad põhjused. Rääkides Koerust, siis kindlasti on seal inimesi, kes minu tegemistega ennast kursis hoiavad ning hea sõnaga meelde tuletavat. See on väga positiivne.

Andke oma hinnang Järvamaa jalgpallile. Kuidas maakonnal on läinud?

Minu hinnangul on Järvamaa jalgpall väga heades kätes. Järvamaal on head noortetreenerid, nagu näiteks Viktor Mets, kes teeb tööd professionaalselt.

Järvamaa jalgpalli juurde on naasnud vennad Roobad, Liivo Leetma – mehed, kellel on kogemust ja tahtmist maakonna jalgpalli edasi viia.

Kindlasti areneb Järvamaa jalgpall veelgi. Paide linnameeskond teeb oma tööd väga tõsiselt. Ka väiksemates valdades mängitakse erinevaid liigasid.

Tähtsal kohal on sponsorid. Paide linnameeskond on Verstonis leidnud kindlasti hea koostööpartneri, kellel on huvi jalgpalli panustada.

ärevus hinges

moodi tähtsad. Tollel Paides käinud kontsetuuril esitasime Kadri laulu «Kui need laiad meretuuled» – vot see meenus mulle ja toob siiani kananaha ihule.

Mikk: Olen vist muusika suhtes romantiline hing ning mulle meeldivad pigem ilusad ja rahulikud laulud. Väga meeldib «Little Love Song» ning «Forgotten Garden», kuid lisaks veel «Hey Mr Bubble» ja «N'anga Nala», mis isegi minul jala mõnusalt liikuma paneb.

Estonian Voices on vokaalkuuik, kes viljeleb džässi ja

Kindral Terras: julgeoleku

KUIDO SAARPUU

Eesti kaitseväge juhataja kindralleitnant Riho Terrase hinnangul on maailma julgeolekuolukord viimase aasta jooksul olulisel määral halvenenud ja paranemise märke pole näha. Meid hoiavad tugevad liitlassuhted ja kaitsetahe.

Kui üle Eesti-Vene piiri-joone tuleb Vene tank, mis siis järgneb?

Kui selline tank on tulemas, siis me juba teame seda ja tegeleme probleemiga kohe. Igasugune sõjaline operatsioon vajab ettevalmistust.

Üksiku tanki võib ka kodumaakonna kaitseliitlane koos Javelini tankitõrjesüsteemiga katki teha. Piirivalve ülesanne on kontrollida piiri ja piiririkumisi, kaitseväge ülesanne on võidelda üle piiri tulnud vaenlastega – see on põhimõtteline vahe.

Ütleme, et järgneb mustem stsenaarium ja tanke on rohkem. Kui kaua peab Eesti vastu omal jõul?

Niikaua kui vaja. Eesti riiki kaitsetakse kõikidest olemasolevatest vahenditest ja niikaua, kui võimet jätkub.

Hispaania hävitajad õhus ja Ameerika Ühendriikide soomu-

kid-tankid maa peal – kui kindlalt võivad Eesti inimesed end 2015. aasta kevade hakul tunda?

Tegelikult on maailma julgeolekuolukord viimase aasta jooksul olulisel määral halvenenud. Olukord on murettekitav, see hõlmab nii Venemaa tegevust Ukrainas ja Krimmi annekteerimist kui ka kõike seda, mis toimub Lähis-Idas (Süüria, Iraak).

Liitlaste kohaloleku poolelt võime end kindlalt tunda ja eestlased võivad olla rahulikud. Meie huvi on, et liitlased jääksid püsivalt siia.

Neid tuleb juurdegi. Järgmisest nädalast on Eestis kohal kõvasti üle 500 liitlase. Ameeriklaste õhuväelased tulevad oma 14 F-16ga (hävituslennukid – toim) kuuks ajaks siia harjutama.

Ameerika Ühendriigid investeerivad Ämari lennubaasi märgatavaid summasid, kuni 25 miljonit dollarit.

Miks on oluline, et liitlased oleksid Eestis kohal?

Meie suur naaber on näidanud, et ta on võimeline ja soovib kasutada konventsionaalset sõjalist jõudu oma poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Samuti ei pelga Venemaa rünnakut sõltumatute riikide vastu.

Meie plaanid, mida oleme koos liitlastega aastaid teinud, on nüüd tagatud nende kohalolekuga. Ükskõik, mis siin piirkonnas

ka ei juhtuks, kõigile peab olema arusaadav, et rünnak ühe riigi vastu on rünnak kõigi liitlaste vastu. Seda märgib tabavalt ka NATO artikkel 5.

Milliseks kujuneb teie hinnangul meie regiooni lähiaastate julgeolekuolukord?

Senise julgeolekuolukorra olulist paranemist ma ennustada ei oska. Meie idanaaber on ettearvamatu, mistõttu peavad Eesti kaitsetegevused sellest lähtuma. Peame võimalikult süsteemselt valmistama ette meie riigi kaitset koostöös liitlastega.

Vene vägede õppused Eesti piiri vahetus läheduses leiavad aset regulaarselt ja märgatavalt tihedamini kui veel eelmisel aastal. Kogu Venemaa Lääne sõjaväeringkonna väljaõppetegevus on märgatavalt intensivistunud.

Kui Ukraina oleks pöördunud otseselt sõjalise abi palvega NATO ja Euroopa Liidu poole, mis oleks järgnenud?

Arvan, et NATO poleks sõjalist abi andnud. NATOs tervikuna poleks sellist otsust tehtud. Küll usun, et oleks olnud liitlasriike, kes oleksid vastastikusel kokkuleppel teatud sõjalist abi pakkunud.

Neid riike on ka praegu. Ukraina puhul on Eesti keskendunud meditsiinilisele abi andmisele. Sel

nädalalgi algab kaitseväge ühendatud õppeasutustes meditsiinkoolitus Ukraina sõjaväemeedikutele.

Ukraina kui riigi areng on olnud väga nõrk: korruptsioon, palju oligarhe ja nigel majandus. Kõik see tegi riigi rünnatavaks.

Kas NATO käitus Ukrainas kriisis jõuliselt?

Käitumine ja arusaamine oli ülalavaltsitud.

Lisaks ma ei arvanud, et Euroopa riigid suudaksid sedavõrd paljudes sanktsioonides kokku leppida, nagu nad suutsid.

Mais tuleb Eestis taas iseseisvumisaja suurim reservõppekogunemine «Siil 2015». Miks on reservõppekogunemine tänavu sedavõrd ulatuslik?

«Siili» korraldamine pole otsest seoses julgeolekuolukorra halvenemisega. Olukorra halvenemist oleme täheldanud juba alates 2008. aasta Gruusia sõjast.

Otsus korraldada suurõppus tehti 2012. aastal. Katsetame sel kevadel, kas meie mobilisatsioonisüsteem ja ajateenistusel põhinev reservvägi kui süsteem toimib. Selleks kutsutakse kokku üks mehhaniseeritud jalaväebrigaad.

Osalejaid on üle 13 000. Kohal on ameeriklased, britid, belgla-

sed, sakslased, poolakad, hollandlased ja lätlased.

Kaugel on meie tööandjad, et hüvitada inimestele õppustel käimisega tekkiv palgapuudujääk?

On ettevõtteid, näiteks Tallinna lennujaam ja G4S, mis on algatusega kaasa tulnud. Selliseid hea tahte väljendusi võiks alati rohkem olla. Tean, et ka koalitsioonikõnelustel on reservväelaste tasustamine teemaks olnud.

Suurepalgalisel õppekogunemisel olnud aja eest rohkem tasu saada, kuid ligi 60 protsenti kogunemisele tulnutele saavad õppustel raha rohkem kui igapäevateenistuses oma töökohal.

Ütlesite 24. veebruari kõnes, et Eesti kaitseväge on meie kõigi vägi. On see tõesti nii? Paljud kutsealused ei jõuagi ajateenistusse...

Kõik vabastamispõhjused on seadustesse kirjutatud, aga keskmiselt jõuab teenima 40 protsenti ühe aastakäigu noormeestest.

Eriti murettekitav on meie noormeeste tervis, sest tervisehäädadega kukub välja peaaegu 30 protsenti kutsealustest. Teenistust ei lõpeta samuti tervislikel põhjustel ligi 20 protsenti ajateenistusse tulnuist.

Ka kutsealuste arv väheneb, käes on päris sügav mõõnaeg. Teenistussikka jõuavad noored,

kes on sündinud aastatel, mil sündimus oligi väiksem. Saamaks ajateenistusse rohkem inimesi, vähendasime meditsiinilisi ettekirjutusi.

Teisalt kutsun ajateenistusse kõiki neide-naisi. Praegu on ajateenistuses kohta 35 naisele, sisse oleme võtnud neid 20. Ruumi on.

Paratamatult on meil kõige suurem riigikaitse puudujääk kvaliteetsete inimeste puudus.

Lõpetuseks, milline on teie arvates eestlaste kaitsetahe? Sama palju kui on ärevatel aegadel näha patriootlikke tegusid, on kuulda suhtumist, et teised tehku, mina põgenen üle mere.

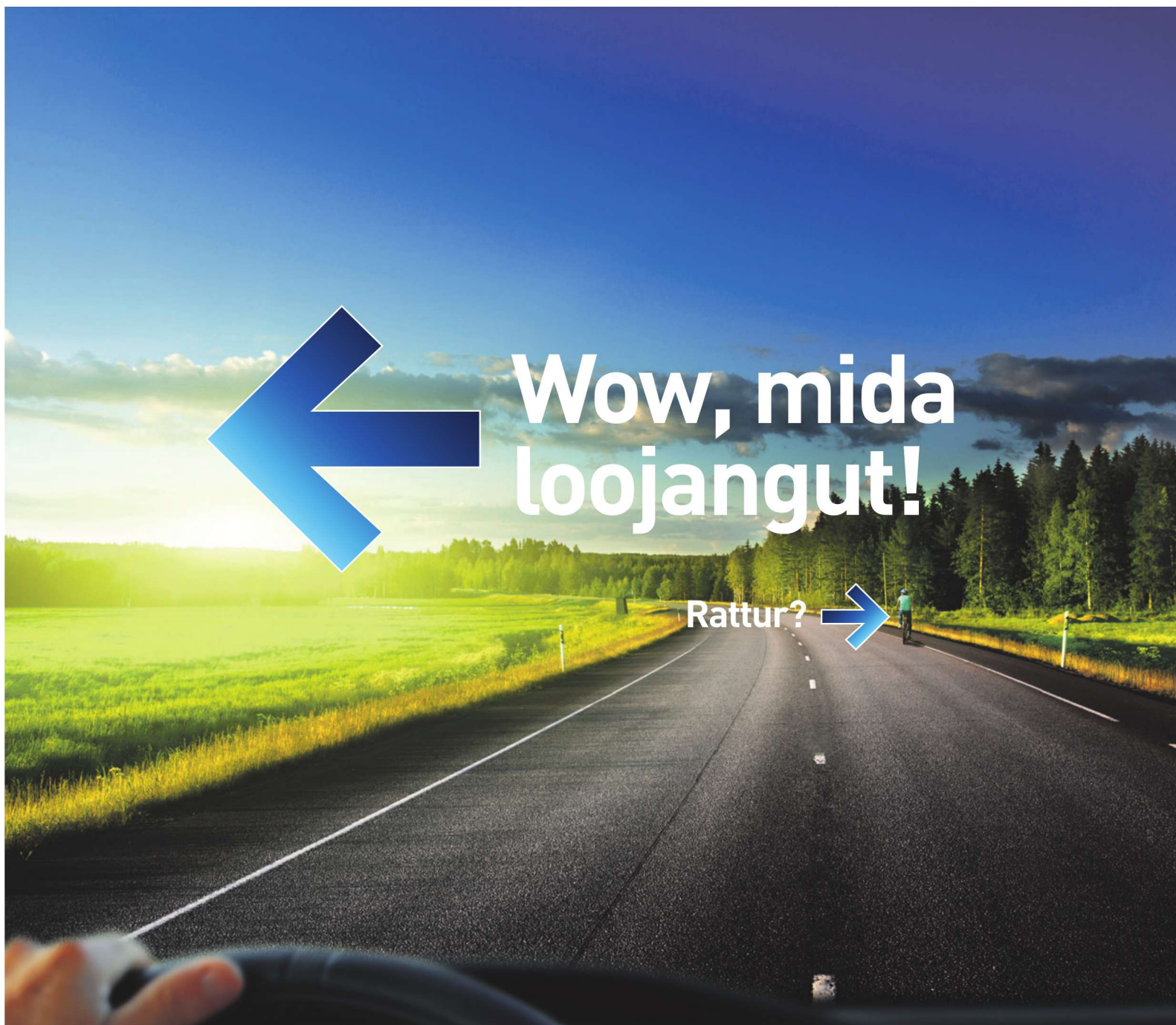
Kaitseliidu numbrid üleüldiselt kasvavad, reservõppekogunemistest võtab osa inimesi rohkem kui kunagi varem, kuid kindlasti on ühes demokraatlikus ühiskonnas neid, kes ei soovi riigikaitse panustada.

Küsitlused näitavad, et keskmine inimene tahab kaitsta Eesti riiki, relv käes.

Oleme 1939. aastal korra juba katsetanud, mis saab siis, kui me oma kodumaad ei kaitse. Sellest ei tulnud midagi head, parem siis juba olemasoleva eest võidelda.

Eesti riigi jätkusuutlikkust ma kahtluse alla ei seaks, suutime taasiseisvuda isegi pärast 50 aastast okupatsiooni.

Loe pikemalt www.jt.ee

PZU Kindlustus tõstab fookusesse ennetuse ja tahab olla alati õnnetusest sammujagu ees.

Kas ka Sina oled juht, kellel jätkub roolis tähelepanu lisaks emotsioonidele ka turvalisusele? Küllap siis oskad hinnata ka meie värsket pakkumist: PZU Kasko Pluss sõlmimisel võidad liikluskindlustuse hinna!

Liiklus-kindlustus tasuta!

Vaata: pzu.ee/kampaania

Ettenägeliku juhi kindlustus

Tutvu kindlustustingimustega www.pzu.ee ja vajadusel pea nõu telefonil 1526. Kindlustusteenuse pakkuja on PZU Kindlustus.

Olukord on murettekitav

RICHARD KUUSK/ EESTI KAITSEVÄE TEAVITUSKESKUS

USA sõdurid tulevad Paidesse ja Türile

Laupäeval asub Tapalt kodubaasi Saksamaale teele oma rotatsiooni Eestis lõpetanud Ameerika Ühendriikide 2. ratsaväerügemendi kompanii, et demonstreerida pühendumist oma liitlaste julgeoleku tagamisse ja näidata üksuse manöövrivõimekust.

Koduteel teevad ameeriklased peatusi, et suhelda kohalikega ning näidata oma relvastust ja tehnikat.

Ameeriklased avavad laupäeval kell 9 näituse Türi kultuurikeskuse ja Paides kultuurikeskuse juures. Näitus kestab kaks tundi.

Ameeriklased ja nende tehnika liigub Tapalt Pärnusse kahes kolonnis, kus on kokku üle 40 sõiduki. Lisaks toetusmasinatele liigub kolonnides paarkümmend soomustranspordööri Stryker.

Pärast relvastuse ja tehnika

näitusi veedavad ameeriklased öö Eametsas ning suunduvad järgmisel hommikul Ikla piiripunkti kaudu Saksamaale.

USA hoiab Eestis kompanii suurust roteerivat üksust, see on osa Ameerika Ühendriikide heidutusmeetmete operatsioonist Atlantic Resolve Kirde-Euroopas, mille eesmärk on tugevdada NATO julgeoleku-meetmeid. (JT)

Karjäärinädal toob nii karjääri kiirabi kui ka psühhobussi

Järgmisel nädalal on üle-eestiline karjäärinädal, mil leiavad aset loengud, seminarid ja töötod kõikidele täiskasvanutele karjääriplaneerimise oskuste arendamiseks ja karjääriinfo levitamiseks.

Järvamaal on noortemess «Lingid tulevikku» ja karjääri kiirabi päev, andis teada Järvamaa Rajaleidja keskuse karjääriinfo spetsialist Piia Uuspõld.

Noortemess on esmaspäeval kell 11–15 Paide kultuurikeskuses. Järvamaa Rajaleidja keskuse partneritega ootab noori, lastevanemaid, haridustöötajaid ja kõiki huvilisi edasiõppimise ja tööelu võimalusi tutvustavale noortemessile.

Uuspõld andis teada, et enast tutvustamas on kõrg- ja kutsekoolid üle Eesti, saab läbi astuda psühhobussist ning tegutseb üle-eestiline õpilas- ja minifirmade laad.

Noortealal on võimalik

tutvuda vabatahtliku töö, välismaal õppimise ja töötamise ning vaba aja sisuka veetmise võimalustega.

Uuspõld ütles, et kutse- ja kõrgkoolid pakuvad oma boksidest laias valikus põnevaid tegevusi. Näiteks on võimalik osaleda arhitektuuri, loova mõtlemise ja stencili töötoas, tutvuda fruktodisainiga, proovida raseda kõhtu ja katsuda, kui raske on vastündinud beebi, panna kokku kivipuslet, vahetada mootorsae ketti, püüda sooritada pimekirja eksamit ja osaleda mõtlemängudes, ristsõnade lahendamises, viktoriinides. Psühhobussis toimetavad Taru Ülikooli psühholoogiatudengid aitavad atraktiivsetel ja huumoriga pikitud etendustel ning ajulaboris selgust saada küsimustele, miks tajuvad inimesed maailma erinevalt ja milline see taju on; kuidas saab võimalikult produktiivselt õppida, aga

ka näiteks, kuidas ennustada, milline laul saab raadiohitiks.

Kolmapäeval on kell 15–19 Paide Maksimarket juures karjääri kiirabi. Karjääriplaneerimise nõu pakuvad Rajaleidja keskuse ja töötukassa karjäärispetsialistid.

Uuspõld selgitas, et karjääri kiirabi on lühike sõbralik ja julgustav vestlus karjäärinõustaja või karjääriinfo spetsialistiga, kes selgitab välja kõige olulisema karjääriküsimuse (nt tahaksin vahetada töökohta, aga ei tea, mis mulle sobiks; olen kandideerinud erinevatele töökohtadele, aga mingil põhjusel ei ole mind tööle võetud) ning on võimalus teha karjääri kiirtesti. Lisateavet leiab karjäärinõustajate ühingu kodulehelt www.kny.ee ja Järvamaa karjäärinädala koordinaatorilt Sirli Kriisalt (sirli.kriisa@rajaleidja.ee). Kõik ettevõtmised on tasuta. (JT)

Postimehe tellijal on kõik võimalik

Telli Postimehe Laupäevapakett koos ajakirjaga **Hello!** kuueks kuuks kõigest **36 € eest** ja osaled ümbermaailmareisi loosimises kahele.

Vaata lähemalt:
postimees.ee/reis

REISILE VIIB:
 Travel

Tellija saab ligipääsu **Postimees+** tasulisele sisule ja digilehele.

KÕIK ON VÕIMALIK

Postimees

Kuu varjab kolmeks minutiks päikese

2 47

minutit ja

sekundit katab Kuu seekord varjutuse ajal Päikest.

BIRGIT ITSE

Ilmateenistuse prognoosi järgi kattub homme taevas pilvedega. See võib aga takistada Eestiski nähtava osalise päikesevarjutuse vaatlemist.

Tartu observatooriumi teadur Taavi Tuvikene loodab, et Tartus püsib ilm esimese poole päevast selge.

Varjutus algab kell 11.00 ja lõpeb kell 13.17. Tartu Tõravere observatooriumi andmeil on kõige suurem osa päikesekestast ehk 77,7 protsenti läbimõõdust ja 73 protsenti pindalast kaetud kell 12.09.

Riigi ilmateenistuse ilmaprognooside osakonna juhataja Taimi Paljaku ütlust mööda on väike võimalus, et Ida- ja Kagu-Eestis on ennelõunal veel pilvkate õhem. «Järvamaa kattub tõenäoliselt juba keskmise kihi pilvedega ja sel juhul päikesekestas nähtav ei ole,» sõnas ta.

Tuvikene kinnitab, et pilves ilmaga inimene üldjuhul päikesevarjutust ei taju, sest silmad harjuvad hämarusega. Fotodele on võimalik hämarduvat keskpäeva jäädvustada küll. Selleks läheb tarvis aparati, millel saab säriaia nii-öelda lukku panna, et aparaat pimedust automaatselt ei kompenseeriks. «Piltidelt on küll näha, kuidas ilm läheb tumedamaks,» teadis Tuvikene öelda.

Õnnestunud vaatlustest on Tuvikesel meeles 1999. aasta august, mil Eestis oli samuti osaline päikesevarjutus, aga Euroopas nägi täielikku päikesevarjutust.

Sel korral näevad täielikku päikesevarjutust need, kes juhtuvad olema homme Atlandi ookeani põhjaosas Fääri saartel ja Teravmägedel. «Järgmise kuue aasta jooksul nii hea katvusega varjutust Eestis ei näe,» sõnas Tuvikene.

Tuvikese ütlust mööda pole osalise varjutuse vaatlemine astronoomidele siiski väga oluline sündmus. «Pigem on see tunnetuslik sündmus, annab meile aimu taevakehade liikumisest ehk näeme, kuidas meie naaber Kuu Päikese eest läbi läheb,» lausus ta.

Seda, et inimese käitumist või enesetunnet päikesevarjutus kuidagi mõjutada võiks, Tuvikene tõenäoliselt ei pea. «Loomad ja linnud võivad küll hämarduva ilma tõttu teisiti käituda,» nõustub ta.

Astroloog Edda Paukson: Tuleb põnev nädalavahetus

Astroloog Edda Paukson (pildil) plaanib võimalusel kindlasti päikesevarjutust vaadelda. Tal on eredad mälestused lapsepõlves nähtud päikesevarjutusest, kui keset päeva hämaraks läks. Aga on meeles ka, kuidas mõned aastad tagasi koguneti Lasnamäe nõlvale päikesevarjutust vaatlema, kuid pilves ilma tõttu polnud midagi näha.

Ta usub, et kõik loodusnähtused, olgu see noor- või täiskuu, päikese- või kuunarjutus, mõjutavad elusloodust ehk taimi, loomi aga ka inimest. «Kuidas nad mõjutavad ehk mis see mehhanism on, seda ei tea keegi.» Ta tõdeb, et mõju on muidugi individuaalne ja sõltub palju inimese tundlikkusest. «Ka päikesevarjutuse mõju ini-

mesele sõltub sellest, kuidas ta on seni tajunud teisi loodusnähtusi.» Paukson usub, et noorkuu mõjutab inimest alati ning päikesevarjutus ainult võimendab seda mõju. Ta ise on tundnud päikesevarjutuse ajal sisemist häirivat rahutust. Seevastu 2000. aastal Eesti kohal veigelnud virmalised andsid Pauksonil tunda ebatavalise raskustundega peas. «Nagu midagi oleks pähe vajunud. Aga Eduard ei tundnud midagi. Eks see sõltub inimesest,» arutleb ta.

Paukson selgitab, et kell 11.36 toimub Kuu loomine Kalades. «See on viljakas märk ja mida sel ajal alustatakse, võib käivituda sujuvalt. Hea aeg elus muudatusi ellu kutsuda mitte ainult Kaladel, vaid kõigil tähemärkidel.» Küll aga hoiatab Paukson, et noorkuu võib tekitada sisemist ärevust, mis võib tugevneda kell 12.29, kui Kuu

läheb Jäära. «Samas annab see hoogu juurde tegevusele, millele on pandud alus, kui Kuu on olnud Kalades. Tulemärk aitab asjadel laabuda.» Paukson soovib siiski järele mõelda, millega alustatakse, sest võimenduvad nii positiivne kui ka negatiivne. Viimast võib olla hiljem raske pidurdada.

Ka lapsed võivad olla sel ajal rahutud ning neil võib olla raskusi lõunaunele jäämisega, märgib Paukson. «Ka kroonilised haigused ja põletikud võivad ägeneda. Psühhoneuroloogiliste probleemidega patsiendid võivad sel ajal käituda ettearvamatult,» hoiatab astroloog.

Pauksoni meelest on tulemas siiski põnev nädalavahetus, sest Päike läheb samuti Jäära tähemärki ja seda juba ööl vastu laupäeva ehk 21. märtsil kell 00.46. See on ka astronoomilise kegevade algus.

Ohutu vaatlemine

Päikesevarjutuse ohutu vaatlemine eeldab keevitusmaski tumedusega klaasi või kilefiltrit, ütleb Tuvikene. Ohutut vaatlemist peab ta aga esmatähtsaks. «Tavaliste päikeseprillidega on oht silmi rikkuda, need ei ole mõeldud päikesesse vaatamiseks,» hoiatab ta. Ka CD ja DVD-plaatide puhul soovib Tuvikene jälgida, ega kujutis pole silmale liiga ere. «Siis tuleb vaatlus katkestada ja otsida midagi tumedamat,» paneb teadur südamele. Ta viitab ka spetsiaalsetele päikesesse vaatamise prillidele või filtritele, mida on Eestiski saada.

Tõravere Tartu observatooriumis kasutatakse ohutuks vaatluseks päikeseteleskoopi ja Herscheli prismaga varustatud läätsteleskoopi, samuti projitseerivad teadlased Päikese kujutise ekraanile ning pakuvad võimalust vaadata Päikest läbi filterkilega prillide. Pilves ilma korral saab varjutuse kulgu jälgida teleriekraanilt. Vaatlused toimuvad ka Tartus Ahhaa keskuses, samuti Pärnus.

www.apollokino.ee

KINNISVARA

Aitame müüa, osta või üürida teie kinnisvara. Hinnad soodsad. Saada hinnapäring www.garudaplanet-kinnisvara.ee. Info 5883 6721 Garuda Planet Kinnisvara.

Müüa **1-toaline keskküttega** korter Türi kesklinnas. Tel 5605 2058.

Müüa **1toal ahik kort** Rakveres (dušš ja WC sees, eraldi sissekäik, 1 k, kesklinna 5 min). H: 9900 €. Saab tingida! Kiire! Tel 5198 8087.

Müüa **ren vajav maja** Türil Jaama põik 2 (krunt 2500 m², rahulik tupiktänav, saun, garaaž, viljakandev aed, sobib suvilaks). H: 18 000 €. Tel 5615 6705, 5558 8237.

Ostan **maad**. Tel 529 3609.

OÜ Etest PR ostab **põllu- ja metsamaad**. Tel 504 5215, 514 5215.

Üürile anda **1toal möbl** mugavustega korter Paide kesklinnas. Tel 5342 1155.

Üürile anda **3toal ahik kort** Türil (60 m², toad eraldi, vesi ja WC

sees, aiamaa, oma hoov). H: 110 €/kuus + komm maksud. Tel 5662 7432.

METSAMATERJAL

Alati korralik kuiv ja toores 30, 37 ja 50 cm **lepp**. Kanarbiku talu, tel 5373 7294.

Kask võrgus ja lahtiselt. Hea hind, vedu tasuta. Tel 504 0872.

Märg lepp (30 €/ruum). Koorem laotult, täpne kogus! Tel 5373 2282.

Metsä Forest Eesti AS ostab **kasvatat metsa, metsamaad**, palke, paberi- ja küttepuitu, võsaraiejäätmeid. Tel 514 8238, 503 8777.

Müüa **3 m küttepuid** (lepp) koos veoga. Min kogus 30 rm. Tel 5613 8960.

Müüa **3 m küttepuid**. Tel 526 4919.

Müüa **50 cm küttepuid** (kuiv ja märg). Info tel 526 3881.

Müüa **lõhutud küttepuid** (toores, poolkuiv, kuiv). Vedu tasuta! Tel 5636 3855.

Müüa kuiva ja märga lõhutud **küttepuid**. Info tel 523 5877.

Müüa kuivi ja märgi **küttepuid**. Tel 521 9496.

Müüa lõhutud 30 ja 50 cm **küttepuid** (kuiv, märg). Info tel 775 2018, 5191 8165.

MÜÜME

termiliselt töödeldud väga kvaliteetset saepurubriketti!

Transpordivõimalus!

Asume Türil Kaare 25 E-P 8-17

Tel 5680 4681, 5662 5380

Müüa lõhutud **küttepuid** (kuiv ja märg). Info tel 5336 3931.

Avaldame südamlikku kaastunnet Riho Lallule armsa ema **ALEKSANDRA LALLU** surma puhul. Iira ja Villu

Mälestame kallist klassivenda **KAUPO SARDIST**. Meie siiras kaastunne lähedastele. Paide gümnaasiumi 81. lend

Avaldame kaastunnet Erich Sidronile poegadega abikaasa ja ema **LIILIA SIDRONI** surma puhul. Perekonnad Matt ja Kontus

Elu on laul, on habras ta viis, mis heliseb hetke ja katkeb siis...

Avaldame südamlikku kaastunnet Erichile abikaasa, Aarele ja Ivarile peredega ema, ämma, vanaema ja vanavanaema **LIILIA SIDRONI** surma puhul. Õilme, Virve, Urve, Luule ja Helje peredega

Kurb saatus sind kui lindu tabas. Su elurada lühikeseks jäi.

Avaldame südamlikku kaastunnet Ritale ja Alarile lastega kalli poja ja venna **KAUPO SARDISE** surma puhul. Kurbusega AS Veskimäe juhatus ja nõukogu.

Sa elad edasi meis kõigis nagu lauluviis – hea, soe ja kurb ja kaugusesse lendav. Sa liigus edasi meis nagu verepiisk, me viime kaasa Sind nüüd kõikjal – iseendas.

Lahkus meile kallis abikaasa, ema, vanaema ja vanavanaema **LIILIA SIDRON (sünd Anderson) 15. X 1933 – 14. III 2015** Viimsele teele saadame 21. märtsil kell 12 Pärnamäe krematooriumi kabelist. Pärgi ja kimpe palume mitte tuua.

Leinav pere

Müüa lõhutud ja saetud **küttepuid** (lepp). Ka kontaineris. Vedu. Tel 516 6305.

Müüa soodsalt **lõhutud küttepuid**. Tel 504 5632.

Müüa soodsalt kuivi lõhutud **küttepuid**. Tel 504 5632.

Odavalt lõhutud **küttepuud**. Tel 5894 3144.

Promets OÜ ostab **metsakinnistuid ja raieõigust**. Tel 5591 9930.

PÕMM 3 m ja lõhutud odavad **küttepuud**. Tel 5646 0921.

Silvestal OÜ ostab **leht- ja okaspuupalke, paberi- ja küttepuid**. Vajadusel vedu. Pakume head hinda raieõiguse ja metsamaa eest. Küsi pakkumist! Tel 5308 8945, andres.toome@silvestal.ee, www.silvestal.ee.

Särevere küttehoov pakub müüa 30–50 cm **tooreid ja kuivi küttepuid**. Lisaks kütteklotse ja -halge 40 l võrkkotis. Tel 5683 0454.

Türi-Alliku küttekontor müüb 30, 40, 50, 60 cm saetud ja lõhutud tooreid ja kuivi **küttepuid**. Vedu. Tel 516 6305.

TÖÖ

Elen Puidutöötlemise OÜ otsib seoses tootmismahu suurenemisega **väiketailide viimistlejat**. Väljaõpe kohapeal. Tel 5622 5321.

Ettevõtte teeb **elektritöid** ja pakub elektrikäiduteenust (A-pädevus). Tel 503 3772.

OÜ Falston võtab tööle **autojuhi** (kardinpoolhaagis). Vajalik C-, E-kat. Töö Eestis. Tel 521 9338.

OÜ Silvanus MMT pakub tööd **operaatorile** (metsalangenusmasin John Deere 1070D Eco III). Tel 526 8312.

Pakume tööd **CE-kat veoautojuhile** (25meetrised autod-täispära). Töö vahetustega, 2 nädalat tööl, 1 nädal kodus. Abiks varasem töökogemus pool- ja/või täishaakel ja eesti keele oskus. Kasuks tulevad kohusetunne, ausus, lojaalsus. Stabiilne töö Soome-Rootsi vahel. Korralik tehnika ja palju tööd. Tel 5340 0065, Andrus.

Pakume tööd hüdrotarvikute ja autovaruosade **müügimehele**. CV ja palgasoov saata info@hydroparts.ee. Info tel 687 1116.

Pakun tööd **rahvusvaheliste vedude juhile**. Tel 5661 1033.

Jäätmeproff

Pakun tööd kallurpoolhaagise **juhile** (asfaldiveo kogemusega). Tel 528 0179.

Pakun tööd kogemustega **roo-mikekskavaatori juhile**. Tel 528 0179.

Vajatakse **abilist** majutusasutusse. Tel 521 2565.

Südamlik kaastunne lesele ja poegadele **LIILIA SIDRONI** surma puhul. Agnes

Südamlik kaastunne Aarele, Ivarile, Erichile ema ja abikaasa **LIILIA SIDRONI** surma puhul. Mälestavad Aime ja Hans

Kord me igaviku süles üksteist leiame taas üles.

Südamlik kaastunne Üllele ema, Imbile ja Tarmole peredega vanaema ja vanavanaema **AINO VEI** surma puhul. Maie, Anu, Eha, Enno ja Andres

Südamlik kaastunne Kadrile perega isa, äia ja vanaisa **MATI AARE** surma puhul. Viive, Roland, Hele, Lauri, Annely, Riho

On igas surmas sama palju sünde kui meres vett ja taevas saladust. (J. Viiding)

Teatame kurbusega, et meie hulgast on lahkunud armastatud poeg, vend, sõber **KAUPO SARDIS 27. VIII 1986 – 15. III 2015** Kaupo armastav perekond Ärasaاتمine 21. märtsil kell 14 Tartu krematooriumi kabelist.

TOIMETUS

Väike-Aia 5, Paide 72711, postkast 38 e-post: toimetus@jt.ee

Peatoimetaja
Merli Nikkolo 384 9239
Peatoimetaja asetäitja
Tiit Reinberg 384 9233
Toimetaja Marika Rajamäe 384 9231
Reporterid
Birgit Itse 384 9235
Merit Männi 384 9236
Silvi Lukjanov 384 9238
Kuido Saarpuu 384 9237
Korrektor Triin Prints 384 9234
Küljendaja
Kristo Kivisoo 384 9230
Fotograaf Dmitri Kotjuh 384 9210
Reklaamiosakond:
reklaamitoimetuse peaspetsialist
Ainar Tamm 5304 4220
müügispetsialist
Madle Serglov 384 9222
kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
KUULUTUSED JA AJALEHE
TELLIMUSTE VASTUVÖTT
kuulutused@jt.ee
klienditeenindaja
Brigita Korol 384 9200

Südamlik kaastunne Estrile ja tema perele ema surma puhul. Vanemuise 3 teise trepikoja rahvas ja Milvi

Südamlik kaastunne Üllele perega kalli ema **AINO VEI** surma puhul. Perekonnad Miljan ja Lill ning Lembit, Eino ja Kersti

Avaldame sügavat kaastunnet Rihole kalli ema **ALEKSANDRA LALLU** surma puhul. Eve ja Milvi peredega

Valge päeva on varjanud mure kivine sein, tõde valus on uskuda, raske kaotuse lein.

Südamlik kaastunne Ritale ja Alarile lastega kalli poja ja venna **KAUPO SARDISE** surma puhul. Mälestavad Merle, Jüri, Mariann, Kevin ja Linda

Sõbrad, teiega on hea, aga elu samme seab – hakkam minema nüüd oma kitsast rada. Aeg vaid üksi seda teab, karmis saladuses peab, kus on peidet minu saabumise sadam. (Jaan Tätte)

KAUPO SARDIS Mälestame kallist sõpra ja avaldame kaastunnet omastele. Keidy-Anet, Pille-Riin, Anna-Liisa, Siim, Joonas, Mario, Heikki

Meie siiras kaastunne Rihole kalli ema **ALEKSANDRA LALLU** surma puhul. Vallo, Angela

Aeg läks lendu üle maa ja mere, jäi, mis oli – maja, aed ja tuul. Ainult üks ei tittle enam ilal tere, pole naeratust ta lahkkel suul.

Kallis Ülle perega. Südamlik kaastunne teile kalli ema, ämma, vanaema ja vanavanaema **AINO VEI** surma puhul. Klassikaaslased Laupa päevilt

Südamlik kaastunne Sirje Aarele abikaasa **MATI AARE** surma puhul. SA Paide Haldus

Elu on laul, on habras ta viis, heliseb hetke... ja katkeb siis.

Südamlik kaastunne Rita Sardise perele poja, venna **KAUPO SARDISE** surma puhul. Aino, Õnne, Olev

Avaldame südamlikku kaastunnet omastele **AINO VEI** surma puhul. Mälestavad klubikaaslased

Südamlik kaastunne Maimule ja Ulvile kalli **AINO VEI** surma puhul. Helmi, Helme, Elle, Liia ja Janne

Avaldame sügavat kaastunnet Üllele ja Paulile laste ja lastelastega kalli **AINO VEI** surma puhul. Aino ja Edgar laste peredega

Mõni hetk on elus valusam kui teine. Mõni hetk on kohe väga, väga valus. (J. Tätte)

Sügav kaastunne Rita Sardisele perega poja ja venna **KAUPO SARDISE** surma puhul. Koigi vallavolikogu ja -valitsus

Iga lahkumine on raske, iga teeesaatmine kurb.

Kallid Rita ja Alari lastega. Oleme mõtetes teiega, kui jätate hüvasti oma kalli poja ja venna **KAUPO SARDISEGA**. AS Veskimäe

Seoses peagi valmiva kaupluse hoone ja töomahu suurenemisega otsib OÜ KATRI oma kollektiivi ehitusmaterjalide kauplusesse

KLIENDITEENINDAJAID KASSAPIDAJAT LAOTÖÖLIST

Nõudmised kandidaadile: aus ja kohusetundlik
Kasuks tuleb töökogemus või teadmised ehitusmaterjalide valdkonnas

Ettevõtte pakub:

- tänapäevast töökeskkonda
- meeldivat kollektiivi
- paindlikku tööaega ning head töötasu

Asukoht – Paide

Töö tüüp – täistööaeg, palgatöötaja

Ootame Sind, kui oled töökas, kohusetundlik, rõõmsameelne ja armastad oma tööd

Kandideerijate CVsid ootame aadressile katri@katri.ee

Pärandkoosluste Kaitse Ühing
uurib Keskkonnaministeeriumi tellimusel
poollooduslikele koostele (PLK) ligipääsuks
vajalikku infrastruktuuri

**Harju-, Järva- ja Raplamaa PLK-de
hooldajatelt ja taastajatelt ootame ettepanekuid
teede, truupide jms korrastamisvajaduse kohta**
**24. märtsil kell 13 Keskkonnaameti Rapla kontori
saalis** (Tallinna mnt 14) **toimuval koosolekul**

Lisainfo Jaak-Albert Metsoja
jaakalbert@gmail.com
Tel 5691 6061

Uuringut rahastatakse
Euroopa Liidu
struktuuritoetustest

Plekksepatööd tellimisel – taskupudelid katuseni
Tel 5647 1614 · www.plekksepp.pri.ee

REINPAUL
**OSTAME KASVAVAT ja
LADUSTATUD VÕSA.**
(raiume võsast puhtaks
kraavid, tee- ja põlluaäred,
lepikud, haavikud jne)
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

www.landeker.ee

OÜ LANDEKER

**OÜ Landeker ostab
metsa ja maad,
sobib ka läbiraiutud ja
hüpoteegiga maa,
ettemaksu võimalus!**

Tel 489 4055, 511 0415,
517 9866, faks 489 4962.

PAIDE RATTAPOOD
JÄRVAMAA SUURIM RATAVALIK **HAWAII EXPRESS**

• Jalgrataste müük, hooldus, remont
• Kõik kaubad järeelmaksuga,
sissemakse 0 € ja **ratas kohe kätte**
Paide, Rüütli 10, E-R 9–18, L 10–14
tel 385 1541
RATAS on POP

TÖÖ

Türi lasteaed kuulutab välja konkursi **Kesklinna lasteaia muusikaõpetaja** (1,0) ning **Türi-Alliku lasteaia liikumis-** (0,5) ja **muusikaõpetaja** (0,5) ametikoha täitmiseks. Täpsem info <http://www.tyri.ee/toopakumised>, sirle.vot@tyri.ee, tel 5648 7855.

Pakume tööd

**kogemustega
rasvevotreileri-
juhile**

Info tel 510 3239

PÕLLUNDUS

Kartul «Laura». Kojuvedu. Tel 552 1619.

Müüa käsitsi sorteeritud mahe-
dalt kasvatatud **söögi- ja söö-
dakartulit** erineva hinnaga.
Tel 5669 4324.

OÜ Avispeamees pakub **sertifitseeritud teraviljaseemneid**: suvinisu «Specific C2», suviotra «Anni» ja «Grace C2». Vedu üle Eesti. Hinnad ja sordiinfo www.avispeamees.ee. Tel 5650 8357.

SÕIDUKID

**1994.–2006. a autode kokku-
ost.** Tel 553 3060.

Suur valik sõidukeid Saksamaalt.
Vaata www.autoagentuur.ee. Tel 507 7567, Tallinna 86, Viljandi.

Ostan **Lada 01–07 varuosadeks.** Sõidukid võivad olla avariilised. Tel 5627 4404.

TEADE

Head mesinikud! Laupäeval, 11. apr kl 9 ostab Luke vahavabrik mesilasvaha (5 €/kg) ja vahetab kunstkärge (2,5 €/kg) Türi põhikooli ees (Wiedemanni 3). Tel 513 3356.

17. aprillil on Järvamaa puuetega inimeste kojas (Paide, Lai 33) Tallinna kuulmisrehabilitatsiooni keskus. Eelkirjapanek on vajalik! Tel 5551 9682, tööpäeviti kella 11–15 (Ülle). Kõnelele ei saa vastata 18.03–20.03. Vabandage.

KULTUURIKESKUS

21. märtsil kl 12 väärivate kinohommik filmiga «Vehkleja». Pilet 3 € koos kohvi ja teega, mida pakume 45 min enne filmi.

22. märtsil kl 13 kamersaalis Paide linna eakateklubi Hämarik pidu. Seeniorite 20. sünnipäev ja üllatuskülastused.

TEENUS

Aednik lõikab õunapuid. Tel 5632 0964.

Ehitus- ja remonttööd. Tel 5344 9657.

Ennustusliin – 9002202. Tariif 1 €/min.

Fassaadi- ja maalritööd. Tel 5843 8814.

Fassaaditööd. Tel 5346 6086.

Halumasinatteenus. Tel 5668 9761.

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24h, h: 1,09 €/min.

Kaevude puhastus. Tel 5813 5496.

Kalevband – tantsumuusika igale poole. Tel 518 5318.

Korstnapühkija Alvar. Litsents. 5806 0079

Korstnapühkija. Tel 5568 2414.

Küttepude saagimine ja lõhkumine halumasinaga. Tel 5373 9285.

Ohtlike puude langetus. Tel 5663 2968, 5340 2068.

Ohtlike puude lõikus. www.puulangetus.eu. Tel 5822 8154.

Pottsepatööd, tel 507 9037.

Puistevilla Paigaldus OÜ. Tel 5346 6086.

Rakkekaevude puhastus ja veetrassiehitus. Tel 5692 1739.

Salvkaevude kaevamine, puhastus, remont. Tel 5679 3951.

Telli Linnuse takso. Sõit linnas punktist A punkti B 1,90 €, linnast väljas 2 € + 0,40 €/km. Tel 5814 7444.

Vanaeesti mõnus kogu keha massaaž matil (läbi õhukeste riite) Kilplaste kojas, Koeru kultuurimajas, Paide Wabalinna majas ja Sargvere mõisas. Aeg ja koht kokkuleppel. Kestvus 90 min, tutvumisperioodi hind 25 €. Võimalusel vaata v2ekas.blogspot.com. E-post elliinapind@hotmail.com. Tel 5563 3544.

Luutar OÜ pakub **mobiiltelefonide ja tahvelarvutite remondi teenust.** Suur-Aia 19, Paide, tel 600 8505.

MÜÜK

Kuivad kütteklotsid lahtiselt ja pakitult, kaminapuud, turba- ja puitbrikett, pelletid. Vedu. Tel 506 8501.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Küttepuu (lepp). Helista 5646 7788.

Liiv, killustik, muld 2,5 t vedu. Tel 5875 0205.

Põrandalauad (sise- ja välisvoodrilauad), saematerjal. Hind soodne, vedu tasuta. Tel 5593 6326.

Saunavooder 8,50 €/m². Tel 5645 2170, pakkpuu.ee.

Müüa liiva, killustikku, mulda koos kohaletoomisega 6 t. Tel 5673 7227.

Müüa **põranda-, voodri- ja ehituslaidu**, erinevad laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa **sise-, välisvoodri- ja põrandalaua** (erinevad profiilid, parim hind). Veovõimalus. Tel 513 2021, voodrilauad.ee.

Müüa ehituslikku **saematerjali ning voodri- ja põrandalaidu.** Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa soodsa hinnaga **talusealiha**. Vajadusel tükeldamine. Info tel 5354 3002 või 505 9151.

TÄHE OUTLET & SECOND HAND

Prääma tee 6, Paide, E-R 9.30–17, L 10–14. **Uued kevadsuvised joped!**

Türi Olly Terasprofiilid müüb **katusepleki jääke**. Türi, Tallinna 20, tel 5360 0757, 5198 2432.

OST

Vanavara ost. Tel 517 4050.

TÄNUAVALDUS

Tegusad naised, keda ühendab projekt «Noored vanemad». Teie toredale ideele, südamesoojusele, näpusavusele, aja ja vahendite panustamisele saame kinkida meie majas sündinud beebidele mälestuseks ilusa papupääri. Suur, suur tänu! Järvamaa haigla sünnitusosakond

ESTForest
KÜSI PAKKUMIST!
Est forest puhastab võsast kraavid, teeääred ja põllud.
Samas puhastame ka lanke.
Pakume giljotiini- ja väljaveoteenust.
Info tel 5837 3695,
e-post estforest@hotmail.ee.

REINPAUL
**Ostame hakkimiseks
LADUSTATUD VÕSA
ja RAIEJÄÄTMEID.**
Hakkimine ja tasumine kiire.
Tel 528 5800
www.reinpaul.ee

KUULUTA JÄRVA TEATAJAS

Kuulutuste tähemärgi hind
on vaid **3 senti!**

**Sinu kuulutust
näeb 12 200
inimest!**

Järva Teataja lugejate arv vastavalt
Turu-uuringute AS
ELU 2014 I poolaasta andmetele.

Kõik kuulutused loetavad ka digilehes www.jt.ee

Kuulutada on LIHTNE!

Tule E-R kl 9–17 Järva Teataja toimetusse Väike-Aia 5
või kuuluta www.jt.ee. Info telefonil 384 9200.

KEVAD KUTSUB TÜRILE!

**Kevad algab
21. märtsil kell 00.45**

**20.03 kell 18.30 vokaalansambli
Estonian Voices**
kontsert Türi kultuurikeskuses (9/7 €)

20.03 kell 21 Türi kultuurikeskuses.

DJ Siim Sepp, tantsumuusikat
vanusele 21-100! Unenäolised etteasted!
Kaasa kevadune abivahendid - kaisu-
loom, unerohi vms, parimatele auhindad!
Kohviku Kevad menüüs **kevadkokteil**
ja **kevadgrill**. Pilet eelmüügist 5 €,
kohapeal 7 €. Peopiletite ostjate vahel
loositakse välja auhindu!

Kevadtakso sõidutab soovijad koju.

Kevade alguse ööpäev
Kevadöö unenägu

21. 03 kell 00.30 Kevade tervitamine
kultuurikeskuse juures. Kevadpealinna tiitli üleandmine ja
kevadine valgusmäng! Vorstikunni kevadgrill!

21. 03 kell 16 Kontsert Kevadtervitus.

Türi kultuurikeskuses. Esinevad Eesti Teaduste Akadeemia
meeskoor, meeskoor Forestalia ja Türi poistekoar.

Pilet 3 €, õpilastele tasuta.

Vaata kevade üritusi www.tyri.ee

K, 25. märts kell 11 Paide kultuurikeskuses

MUINASJUTU- GALA

**Georg Otsa nimelise muusikakooli
sümfooniaorkester**

Kaastegev näitleja

Veiko Tubin Tallinna Linnateater

www.paidekultuurikeskus.ee

//// Eesti Kontsert
concert.ee

OSTAME

- kasvava metsa raieõigust
- metsakinnistuid
- metsamaterjali

Aru Metsagrupp OÜ
arumetsagrupp@gmail.com
+372 5649 6605
www.arumets.ee

ARUMETSAGRUPP

**Metsamajandamise
kavade koostamine**

Meelis Meigo

Tel 5343 1486

meelis.meigo@karomets.ee

www.karomets.ee

Miks Brita?

**Puhas vesi
on elu ja ilu alus**

BRITA Maxtra filterpadrun kasutab
uut kõrgendatud jõudlusega unikaalset
Maxtra neljaastmelist filtreerimisviisi.

Tulemuseks on puhas, selge, hästi
maitsev vesi kuumade ja külmade
jookide ja hõrgutavate toitude
valmistamiseks.

Kodumasinad on rohkem kaitstud
katlakivi kogunemise eest.

BRITA®

Brita P1000
On Line
Active
Plus

Brita
Marella

estbrita@online.ee

NB! Brita filter P1000
info telefonil 626 4873,
Tallinna, Punane 50,
EUROMEKA kaubakeskus.

Saksa kvaliteet!

Imabere Kõrts
Pühke ja Imabere

Laupäev, 21. märts

**HELLAD VELLED
ja DJ Imre Mihhailov**

Pääse 7 €

**E-N 11-19
R, L 11-02, P 11-18**
tel 384 9360, 5646 3044
www.imaveretrahter.ee

**MÜÜA
KÜTTEPUID**

Lepp 50/30 cm,
kuiv (konteineris) **42/45 €/rm**
Sanglepp 50/30 cm,
kuiv (konteineris) **44/47 €/rm**
Kask 30 cm,
kuiv (konteineris) **50 €/rm**
Lepp 50/30 cm,
kuiv **38/41 €/rm**
Okaspuu 50/30 cm,
kuiv **34/36 €/rm**
Lepp 50/30 cm,
poolkuiv **32/34 €/rm**
Lepp 50/30 cm,
toores **30/32 €/rm**
Sanglepp 50/30 cm,
toores **32/34 €/rm**
Kask 50/30 cm,
toores **34/36 €/rm**
Saar 50/30 cm,
toores **34/36 €/rm**

**Transport hinna sees
Info tel 5699 6890**

HYDROPARTS

**Keevitusmaterjalid
ja keevitustarvikud**

**Avatud E-R 8-17
Viljandi 11, 72212 Türi
Tel 383 8109**

TEEME KATLAMAJA KORDA

**VÄHEM KÜTET,
ROHKEM SOOJA**

www.ostakatel.ee

HULGILADU Tehnika 10, Viiratsi, Viljandimaa. Tel. 526 7072

VESMEL
www.vesmel.ee

**Ostame metsakinnistuid
ja kasvava metsa
raieõigust**

Tel 502 0471, 447 3672
info@vesmel.ee

Tartu mets

**ostab
metsakinnistuid
ja põllumaid
kogu Eestis**

Tel 5557 7007
janno@tartumets.ee
www.tartumets.ee

STIHL **SAEMEISTER** **VIKING**

**ERIPAKKUMINE!
SURVEPESUR STIHL
RE108 VAID 199€**

Tehnilised andmed:
Mootori võimsus 230V/ 1,7kW
Surve(bar) 10-110(120max) bar
Survevoolik 8m tekstiil
Rotojõud, pesudüüs
Pesuainedüüs paigiga

Pakkumine kehtib kuni kaup jätkub!
Survepesuri tavahind 229€

Saameister OÜ Stihl ja Viking kaubamärkide ainuõiguskas Järvamaal
Pärnu tn. 128, Paide. Tel. 38 21 031 paide@saameister.ee E-R 8-17

Kinnisvara Järvamaal

Oksjoni alghind 115 000 €

Oksjoni alghind 39 900 €

**TALUKOMPLEKS
Vahastu küla,
Kaiu vald, Raplamaa**

Müügiobjekti ja enampakkumise
tingimustega saab tutvuda:

517 9449
maris.enke@pindi.ee

**MAJA
Tuleviku 7, Paide**

Müügiobjekti ja
enampakkumise tingimustega
saab tutvuda:

5649 0334
toivo.lilium@pindi.ee

10 500 €

25 000 €

**KORTER
Aasa 15, Paide**

Üldpind 34,5 m²
1 tuba
I korrus

5665 6254
katre.okas@pindi.ee

**KORTER
Tehnika 4, Türi**

Üldpind 75 m²
3 tuba
III korrus

524 2674
piret.reinsalu@pindi.ee

Maris Enke
Tel 517 9449
maris.enke@pindi.ee

Piret Reinsalu
Tel 524 2674
piret.reinsalu@pindi.ee

Katre Okas
Tel 5665 6254
katre.okas@pindi.ee

Toivo Lilium
Tel 5649 0334
toivo.lilium@pindi.ee

Pärnu tn 6, 72212 Paide Avatud E-R 8.30-16.30
Telefon 384 6015 E-post paide@pindi.ee

PINDI
REALIA GROUP

**Paberlehe lood
digilehes juba
SÜDAÖÖST!**

www.jt.ee

AINULT TELLIJALE!

**KÕIGE SUUREM
KINGAVALIK EESTIS**

italy king

13.80 **12.80** **18.00** **27.00** **22.50** **3.90** **5.00** **5.00** **15.60**

**Rohkem kui
100 erinevat
mudelit**

**Kõik naiste ja meeste
talvejalatsid kuni
-70%**

• **PAIDE** Suur-Aia 19/21 E-R 10-19, L 10-16
• **TÜRI** Viljandi mnt 10/12 (Türi Maxima II korrus) E-R 9-18, L 9-16, P 10-15